

Epilepsie en Covid-19

Prof. dr. M. Majoie en dr. J. Nicolai namens de werkgroep Epilepsie/bestuur van de Nederlandse Liga tegen Epilepsie

De COVID19-pandemie heeft de zorg op zijn kop gezet. Gelukkig loopt het aantal infecties geleidelijk aan terug, toch is het nodig alert te blijven. Een tweede golf is immers niet uitgesloten. Het blijft dan ook nodig om informatie te verzamelen over de ziekte en het mogelijke effect op onze patiënten. De werkgroep Epilepsie/Nederlandse Liga tegen Epilepsie heeft daarom voor de medische professionals binnen de epilepsie up-to-date informatie verzameld.

Onderstaand vindt u dan ook algemene COVID-19 en epilepsie gerelateerde informatie, informatie over interacties tussen anti-epileptica en COVID-19 gerelateerde medicatie, niet-orale toedieningsvormen van anti-epileptica, leveringstekorten van anti-epileptica, en hyperlinks naar relevante websites met actuele informatie over de genoemde onderwerpen.

COVID-19 en epilepsie

Bewijs voor een direct effect van COVID-19 op het aanvalsbeeld van patiënten met epilepsie ontbreekt tot dusver. Een toename in de frequentie van aanvallen is eerder het gevolg van gebruikelijke oorzaken als stress, koorts, systemische aandoeningen, interactie van geneesmiddelen en problemen die zich kunnen voordien bij orale toediening van anti-epileptica (<https://www.epns.info/information-about-covid-19-neurological-disorders/> , <https://www.epns.info/covid-19-neurological-complications-potential-therapies/> en <https://www.ilae.org/patient-care/covid-19-and-epilepsy>)

Mensen met een verstandelijke beperking en/of een specifiek syndroom kunnen vanwege co-morbiditeit een hogere kans hebben op een gecompliceerd beloop. Hoewel koortsgevoelige epilepsiesyndromen door de Association of British Neurologists als laag risico is beoordeeld, lopen patiënten met bv het Syndroom van Dravet mogelijk een hoger risico als door co-morbiditeit de ademhalingsfunctie is verminderd, zoals bij recidiverende luchtweginfecties, scoliose of slikproblemen (meer informatie over Dravet en COVID-19 zie <https://www.dravet.org.uk/news/coronavirus-advice/>).

Over het toedienen van ibuprofen als koortswerend middel bij patiënten met koortsgevoelige epilepsie (zoals Dravet) bestaat enige discussie.

Er zijn enkele casus beschreven die doen vermoeden dat ibuprofen de symptomen die verband houden met COVID-19 infectie kunnen verergeren.

De Wereldgezondheidsorganisatie en het Europees Geneesmiddelenbureau hebben beide onlangs verklaard dat er tot dusver (23.03.20) bewijs ontbreekt dat een verband aantoonbaar is tussen ibuprofen en verergering van de COVID-19 infectie (zie ook <https://www.ema.europa.eu/en/news/ema-gives-advice-use-non-steroidal-anti-inflammatories-covid-19>). Paracetamol heeft een gunstiger bijwerkingspatroon dan ibuprofen. Daarom is het advies om als eerste keuze paracetamol te gebruiken als koortswerend middel. Overweeg eventueel clobazam als monotherapie of add-on medicatie gedurende een periode van een toename van aanvallen tijdens het beloop van de COVID-19 infectie.

Interacties

Een overzicht van interacties tussen de verschillende anti-epileptica en de bij COVID-19 voorgeschreven medicatie is te vinden op <https://www.covid19-druginteractions.org/>

Aanvullend dient de farmacokinetische interactie tussen chloroquine en stiripentol vermeld te worden. Deze interactie kan leiden tot een verhoging van de systemische concentraties van chloroquine en van met name cardiale bijwerkingen. Ook met betrekking tot CBD en chloroquine worden verschillende interacties beschreven maar het overall effect daarvan wordt als klinisch niet relevant beoordeeld (<https://www.epns.info/covid-19-neurological-complications-potential-therapies/> doorlinken naar "[Interaction CBD HydroxyChloroquine](#)")

COVID-19 en beschikbaarheid van geneesmiddelen

Op dit moment worden nog geen covid-19 gerelateerde tekorten gemeld. Dat neemt niet weg dat meldingen met betrekking tot geneesmiddelen tekorten de laatste jaren toenemen. Het KNMP volgt de ontwikkelingen op de voet. Een actueel overzicht van geneesmiddelentekorten en oplossingen is te vinden op <https://farmanco.knmp.nl/>

Niet orale toedieningsvormen van anti-epileptica

Van een aantal anti-epileptica zijn parenterale of rectale toedieningsvormen beschikbaar met informatie over de bio-equivalentie bij intraveneuze of rectale toediening (zie ook <https://epilepsie.neurologie.nl/cmssite7/index.php?pageid=669&tabid=20110408162549>)

Patiënteninformatie

Antwoorden op meest gestelde vragen zijn te vinden op <https://www.epilepsie.nl/nieuws/detail/coronavirus-en-epilepsie/145>.

Juni 2020